Opgavehæfte

Dette opgavehæfte er udviklet, så eleverne selv eller i små grupper kan arbejde med opgaverne.

Kopiering

Materialet er gratis for private, men kopiering af materialet må kun finde sted på institutioner/virksomheder, der har indgået aftale med Copydan Tekst & Node og kun inden for de rammer, der er nævnt i aftalen. Du må hverken helt eller delvist videresælge eller dele filen med andre.

DET STORE STAVEHÆFTE

NAVN:

Indhold

Drillevokaler	s. 2
Dobbeltkonsonanter	s. 4
Homofoner	s. 6
Homonymer	s. 8
'ligge' eller 'lægge'?	s. 9
'nogen' eller 'nogle'?	s. 11
'synes' eller 'syntes'?	s. 13

Har du styr på drillevokaler?

Vokaler kan være korte eller lange. Lange vokaler staves, som vi hører dem. Vokalen *i* er lang i ordet *is* (lyder som iiis). Men når vokalen er kort, kan den drille. I ordet *nisse* lyder *i* som *e*.

Find ord med drillevokal
Du må gå lodret og vandret.

f	a	b	u	n	d	s	b	r	g	q	z	☐ munk
u	d	o	r	m	p	f	m	u	n	k	a	☐ lygte
g	m	s	l	y	g	t	e	ø	l	y	d	☐ menneske
t	i	c	b	m	q	æ	y	å	h	i	c	☐ mindst
i	n	i	c	o	j	i	n	g	e	n	h	☐ ingen
g	d	j	k	n	k	x	s	p	s	xy	z	☐ hest
d	s	i	d	d	e	v	i	o	t	v	j	☐ bund
u	t	h	i	t	y	n	d	n	u	e	ø	☐ tynd
p	f	h	g	l	q	g	d	f	k	l	å	☐ sidde
m	e	n	n	e	s	k	e	t	m	r	s	☐ fugtig

Sortér ordene, du fandt:

Vi siger **e**, men skriver ***i***

Vi siger ***å***, men skriver ***u***

Vi siger **æ**, men skriver **e**

Vi siger **ø**, men skriver ***y***

Find drillevokaler
I teksten er nogle vokaler fremhævet. Find ordene, hvor vokalen ikke lyder, som den skrives. Skriv ordene på linjerne.

Ræven

Ræven er et af Danmarks k**e**ndte rovdyr. Den har rødbrun p**e**ls, en hv**i**d spids på halen og spidse ører. Ræven er meget tilpasningsdygtig – den kan b**o** i både skove, marker og endda t**æ**t på byer.

Den spiser næsten alt – smådyr som m**u**s og fugle, ins**e**kter, bær og rester af mad, den finder. Ræven er mest aktiv om n**a**tten, hvor den sniger sig lydløst r**u**ndt på jagt.

Rævens unger kaldes hv**a**lpe. De bliver født i foråret og bor i rævegrave, indtil de er store nok til at klare sig s**e**lv. Selvom ræven er et rovdyr, er den også v**i**gtig for naturen, fordi den hjælper med at holde bestanden af smådyr nede.

Ord: _____

_____

_____

Skriv de manglende vokaler
Skriv vokaler i teksten om grævlingen.
Brug **a, e, i, u**

Grævlingen

Grævlingen er et spændende og l____dt h____mmelighedsfuldt dyr, der l____ver i Danmark. Grævlingen er et pattedyr. Det betyder, at d___n føder levende ___nger og giver dem mælk. Den tilhører mårfamilien, som også tæller dyr som ilder og odder.

Grævlingen er altædende. Det betyder, at den sp____ser mange forsk____llige t___ng. Den spiser ___nsekter, små pattedyr, fugleæg, bær, fr___gter og rødder. Om sommeren og efteråret kan grævlingen også f____nde på at spise ådsler, altså døde dyr.

Grævlingen er mest aktiv om n____tten og lever ofte i skove ____ller i nærheden af marker. Den bygger store ___nderjordiske huler. Her kan den bo sammen med sin familie.

Har du styr på dobbeltkonsonanter?

Kan du høre forskel på vokalen i *biler* og *biller*? Der er typisk kort vokal ved ord med dobbeltkonsonant.

Find ord med dobbeltkonsonant
Læs teksten om fuglen 'Allike'. Skriv ord fra teksten med dobbeltkonsonant.

Allike

Alliker er små, sorte fugle, der minder om krager, men de er mindre og har et mere elegant udseende. Hvis du kigger godt efter, kan du se deres lyse, næsten blå-grå øjne. Alliker er kendt for at være meget intelligente. Forskere har fundet ud af, at de kan løse problemer og huske ting. De lever ofte i store grupper (flokke), og de passer godt på hinanden. Hvis én allike opdager fare, advarer den resten af flokken.

Ord med dobbeltkonsonant: _____

_____

_____

_____

_____

_____

Skriv med én eller to konsonanter i sætningerne
Lyt efter vokalen. Skal der være en eller to konsonanter?

t eller **tt** Hunden har bløde po_____er.

g eller **gg** Barnet ti_____er hele tiden om is og slik.

k eller **kk** Du har ikke godt af alt det su_____er.

m eller **mm** Hvis du skal nå toget, må du hellere gå med det sa_____e.

t eller **tt** Han tog i havecenteret for at købe tre nye po_____er.

g eller **gg** De tog i zoo for at se den nye elefant, zebra og ti_____er.

n eller **nn** Vejret er godt, og solen ski_____er.

k eller **kk** Butikken lu_____er om fem minutter.

t eller **tt** Blokhus Marathon fulgte en anden ru_____e i år.

b eller **bb** Han deltager i lø_____et hvert år.

s eller **ss** Hvis du skal shoppe, skal du huske en po_____e.

l eller **ll** Jeg håber, at han ky_____er sin modstander ud!

p eller **pp** De kla_____er af hendes flotte præstation.

Skriv ordet
Skriv ordet med en eller to konsonanter, så det passer i sætningen.

1. To små _____ (**kat**) kom løbende ind i stuen.
2. Der var travlt på _____ (**fabrik**) den dag.
3. _____ (**bus**) kom aldrig til tiden.
4. De havde en god ferie på Gran Canaria. _____ (**hotel**) var fantastisk.
5. Kampen er snart slut! Der er få _____ (**minut**) tilbage!
6. Deres _____ (**billet**) til kampen var meget dyre.
7. Hun elskede at se videoer fra hun var barn og genopleve _____ (**barndom**) gode minder.
8. Damen lagde alle _____ (**hat**) i en stor sæk.

Har du styr på homofoner?

Homofoner er ord, der lyder ens, men har forskellig stavning og betydning (fx *værd* og *vejr*).

Hvilket ord?
Skriv det rigtige ord på linjen.

værd/vejr Sikken dejlig dag med sol og flot _____.

løg/løj Hun _____ om, hvor han havde været.

hvide/vide Jeg vil gerne _____, hvad planen er for i dag.

går/gård Det er en gammel _____, der ligger ude på landet.

begge/bække _____ børn glædede sig til ferien.

værd/vejr Selvom det er svært, er det _____ at prøve igen.

hvide/vide De _____ skyer drev langsomt hen over himlen.

går/gård Hun _____ en tur i parken hver morgen.

løg/løj Han hakkede _____ til aftensmaden.

BONUS **Vælg en af homofonerne, og lav en sætning med hver af ordets to betydninger:**

_____

_____

_____

_____

Hvilket ord?
Skriv det rigtige ord på linjen.

hæld/held Det var rent _____, at vi nåede toget i tide.

viske/hviske Læreren måtte _____ tavlen ren.

hår/hård Hun har langt, lyst _____.

hjul/jul Cyklen fik et nyt _____.

lege/leje Det koster mange penge at _____ bilen.

tykke/tygge Man skal _____ maden, inden man synker.

eget/ejet Hun har _____ huset i mange år.

skin/skind Guldet havde et flot, lyst _____ over sig.

hæld/held _____ op til gæsterne, så finder jeg tallerkenerne.

viske/hviske De begyndte at _____ sammen.

hår/hård Det var en _____ dag på arbejdet.

hjul/jul Vi fejrer _____ sammen med familien.

lege/leje Børnene elsker at _____ udenfor i haven.

tykke/tygge De havde taget _____ jakker på i kulden.

eget/ejet Hun vil gerne være sin _____ chef en dag.

skin/skind Tasken er lavet af ægte _____.

Har du styr på homonymer?

Homonymer er ord, der staves ens, men betyder noget forskelligt (fx kan *fælde* både være et udsagnsord og et navneord: *at fælde* og *en fælde*).

Udsagnsord eller navneord?
Bruges ordet som udsagnsord eller navneord i sætningerne?

1. *Det er svært at* ***bakke*** *bilen her.*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

2. *Jeg* ***dør****, hvis jeg skal gøre det igen.*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

3. *Er der kogende vand i den* ***hane****?*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

4. *De cyklede op ad en stor* ***bakke****.*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

5. *Drengene var gode til at* ***bokse****.*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

6. *Hun lukkede forsigtigt den store* ***dør****.*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

7. *Det* ***måtte*** *jo ske før eller siden.*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

8. *Hvorfor galer den* ***hane****?*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

9. *Husk at støvsuge den* ***måtte****!*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

10. *Vi har bestilt ti* ***bokse*** *med varer.*

☐ Udsagnsord

☐ Navneord

BONUS **Kan du finde på mindst ét homonym?**

Har du styr på 'ligge' og 'lægge'?

*Brug **ligge** ved **i**ngen bevægelse (dvs. stilstand).*
*Brug **lægge** ved **æ**ndring (dvs. bevægelse).*

Bøj udsagnsordene
Udfyld skemaet.

Navneform	Nutid	Datid	Kort tillægsform	Førnutid
at ligge				
at lægge				

Bevægelse eller ej?
Se på sætningerne. Er der bevægelse eller stilstand?

		Bevægelse	Stilstand
1.	*Hunden **ligger** i sit hundehus.*	☐	☐
2.	*Barnet **lægger** nøglerne på bordet.*	☐	☐
3.	*Bøgerne **ligger** på skrivebordet.*	☐	☐
4.	*Han elsker at **ligge** under dynen.*	☐	☐
5.	*De **lægger** fliser i gården i flere timer.*	☐	☐
6.	*Æblerne **ligger** i skålen.*	☐	☐
7.	*Hun **lå** på stranden hele dagen.*	☐	☐
8.	*Han **lagde** tasken på stolen.*	☐	☐

Skriv den rigtige form af "ligge" eller "lægge" i sætningerne
Skriv den rigtige form af "ligge" eller "lægge".

1. Læreren bad børnene om at _____ deres mobiltelefoner i kassen.

2. Katten elsker at _____ i solen hele dagen.

3. De _____ deres jakker på bordet.

4. De _____ en plan for weekenden.

5. Fiskene skal helst _____ i køleskabet for at holde sig friske.

6. Gaver _____ under juletræet, indtil vi må åbne dem.

7. Det føles godt at _____ på græsset og kigge op på skyerne.

8. Skal vi _____ arm?

9. Nu vil jeg _____ hovedet på puden og tage fem minutters pause.

10. Hun bad mig _____ tallerkenen i skabet, hvor den plejer at _____ .

11. Hvis vi _____ tæppet på græsset eller strandstolen, kan vi _____ der og nyde solen.

Har du styr på 'nogen' og 'nogle'?

nogen betyder *nogen som helst* eller *nogen overhovedet*
nogle betyder *et par, enkelte* (mere end én)

Skriv "nogen" eller "nogle" i sætningerne
Eksempel: "Jeg har købt nogle æbler."
"Jeg har ikke nogen penge."

1. Vi fandt _____ gamle billeder på loftet.
2. Er der _____, der har set min bog?
3. Jeg har faktisk ikke _____ idé om, hvad der kan være sket.
4. Tag _____ spil med i sommerhuset.
5. Jeg har fået _____ rigtig spændende bøger i julegave!
6. Må jeg låne _____ penge af dig til frokost?
7. Hvis _____ ringer, så sig, at jeg er optaget!
8. Jeg har ikke _____ venner her.
9. Har du _____ idéer til, hvad vi kan lave i frikvarteret?
10. Jeg kunne ikke finde på _____ god undskyldning.

Skriv "nogen" eller "nogle" i historien
Historien mangler syv ord! Skriv "nogen" eller "nogle" på de tomme pladser i historien.

Lise og Arthur var to gode venner, der elskede at udforske naturen. En dag besluttede de sig for at tage på eventyr i skoven. Lise sagde: "Jeg har pakket _____ sandwiches og lidt vand." Arthur nikkede og tilføjede: "Jeg har taget _____ ekstra tæpper med, hvis det bliver koldt."

Da de gik dybere ind i skoven, hørte de pludselig en lyd bag sig. "Tror du, der er _____ ?" spurgte Lise nervøst. Arthur grinede og svarede: "Nej, det er sikkert bare _____ dyr."

Senere på dagen stødte de på et gammelt træhus. "Måske er der _____ derinde," hviskede Arthur. De gik forsigtigt hen til døren, men det viste sig, at huset var tomt. Lise kiggede rundt og sagde: "Der er _____ spor her på jorden. Måske har _____ været her for nylig."

Har du styr på 'synes' og 'syntes'?

*Brug **synes** i nutid.*
*Brug **syntes** i datid.*

Bøj udsagnsordet
Udfyld skemaet.

Navneform	Nutid	Datid	Kort tillægsform	Førnutid
at synes				

Nutid eller datid?
Se på sætningerne. Står de i nutid eller datid?

		Nutid	Datid
1.	*Jeg **synes**, det er en god idé at tage en pause nu.*	☐	☐
2.	*Jeg **synes**, at vejret i dag er perfekt til en gåtur.*	☐	☐
3.	*Hun så en film i går. Hun **syntes**, at den var kedelig.*	☐	☐
4.	*Jeg **synes**, at vi skal tage toget i stedet for bilen i dag.*	☐	☐
5.	*Han **syntes**, at rejsen var lang i går.*	☐	☐
6.	***Synes** I også, at det er blevet for varmt herinde?*	☐	☐
7.	*Hun **synes**, det er svært at vælge mellem de to kjoler.*	☐	☐

Skriv enten "synes" eller "syntes" i sætningerne
Indsæt "synes" og "syntes" på de tomme pladser.

1. Jeg _____, at din idé er rigtig spændende.

2. Jeg _____, at det var lidt for koldt at gå uden jakke i går.

3. Han _____, at weekendens teaterstykke sluttede lidt for brat.

4. Børnene leger og _____, at legetøjet er det sjoveste.

5. De grinte og havde det sjovt forleden, men Sophie _____, at der var lidt meget larm.

BONUS

Kan du lave to sætninger?
En af sætningerne skal indeholde "synes", den anden skal indeholde "syntes". De kan fx handle om, hvad du synes om noget sjovt eller anderledes, du har oplevet for nylig.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

